

Yeni İstanbul
YAYINI

3 mart 1920 Çarşamba No : 246

İSTİKLAL
HARBİ
GAZETESİ

HAZIRLAYAN
ÖMER SAMİ COŞAR

İşgalci komiserler

Damat'ı koruyorlar

**Hükümete, Millet Meclisinin kararına rağmen
Damat ile arkadaşlarının Yüksek Mahkemeye
sevkine müsaade edilmeyeceği ve müdahale
edileceği bildirildi**

İstanbul'u işgal edecekler

Londra Konferansında tekifi Loyd Corc yaptı, Çörçil bu teşebbüsün Anadolu'da tesiri olma-yacağını belirtti.

LONDRA — Sulh Konferansı'nın dün kü toplantısında İngiltere Başbakanı Loyd Corc, İstanbul'un kati' bir surette işgal altına alınması zamanının geldiğini bildirmiş ve Fransa ile İtalya'yı bu işgal hareketine katılmaya davet etmiştir. İngiliz Harbiye Bakanı Çörçil'in, bu teklif karşısında Türkiye'nin kentinin esasen müttefik kuvvetlerinin kontrolü altında bulunduğunu hatırlatması üzerine de Loyd Corc, hakiki bir kuvvet müdahalesinden bahsetmiş, resmi binaların ve hattâ Saray'ın da işgal altına alınmasını dü gündüğünü eklemiştir.

Loyd Corc, İstanbul'daki İngiliz Yüksek Komiseri Amiral Dö Robek'ten olmuş olduğunu söylediği bir rapor üzerine bu teklifi ilk defa bu kadar açık bir şekilde ortaya atmıştır.

Amiral Dö Robek, İstanbul'da tıll bir hareketin geçmesi müzümünden bahsetmiş görüşlerini so-ran Sulh Konferansı'nın 28 şubat tarihli yazısını almada göndermiş olduğu 29 şubat tarihli raporunda özetle şunları bildirmektedir:

«— Sulh Konferansı kararlarından haberimiz yok. Fransız müzakereci ile şu kanaatimiz ki, İzmir, Edirne dahil Trakya Yunan'a verilmektedir. Bu tahminimiz doğru ise, barış şartlarını silâh gücü ile tatbik ettirmekten başka çare kalmayacaktır. Bunun için de, gayet gizli olarak konferans kararlarından önce, den haberler edilmekle-timiz lazımdır ki, gerekli tedbirleri alabilirim.

— Hükümete notalar yollamanın faydaları olacağını sanmıyoruz. Yüksek komiserlerin teşebbüs-

İngilizlerin adamı olan Damat Ferit, geçen yıl gittiği Paris'te barış konferansından çıkarken (en öndeki). Gerisindekiler Tefvik Paşa ile Rıza Tefvik'tir.

leri ile, resmi hükümet değil fakat hükümetin kontrolü altında bulunmayan milliyetçi hareket âdeta alay etmektedir. Milne'nin emirleri tatbik edilmemektedir. İstanbul'un işgali de dahil fiili bir harekete girişilmesi için önceden hazırlıklı ol-mamız lazımdır.

TEVKİF EDELİMİ

Loyd Corc tarafından okunan bu rapor üzerine konuşan Fransız Büyükelçisi Kambon, ilk teşebbüs olarak milliyetçi liderin tevkif edilmelerini istemiş, bunun Padışah'tan talep edilmesini ve kabul olunmaması halinde de tevkifleri bizzat müttefiklerin yapmalarını istemiştir.

Fakat Loyd Corc daha şiddetli tedbir isteye-rek, başkentin işgalini talep etmiş, İngiltere'nin bu işgali tek başına yapabileceği güce sahip olduğunu söylemiş fakat müttefiklerinin de bu harekete katılmalarını iyi olacağını eklemiştir. İtalyan Başbakanı Nitti, teklife katılmakla beraber, Padışah'ın prestijinin zedelenmemesini, milliyetçilerin kucağına atılmamasını istemiştir.

Tartışmalar sonunda, İstanbul'daki yüksek komiserlere gönderilmiş son yazıya gelecek cevabın beklenmesi ve bundan sonra kati' karara varılması hususunda görüş birliğine varılmıştır.

İçişleri Bakanı'na göre «Devletçe umumi vaziyetimiz iyi!»

HAZIM BEY, VAZİYETİN GÜNDEMÜNE İYİLEŞTİĞİNİ, İZMİR'İN DE BİZE BIRAKILACAGINDAN ÜMİTVAR OLDUĞUNU SÖYLÜYOR !

İçişleri Bakanı Hazım Bey, Akşam gazetesinin bir muhabirine, devletin son durumu ile alakalı olarak şu beyanatta bulunmuştur:

«— Devletçe umumi vaziyetimiz iyidir. Ve gündem güne iyileşmektedir. Avrupa matbuatı haklarımızı müdafaya başlamıştır. Bu da memnu niyet vericidir. Her halde itilâz edilecek sulh şartlarının, teslim edilmiş bulunan haklarımızı bozacak bir mahiyette olmayacağını kuvvetle ümid ederim. İzmir'in de bize bırakılacağından kuvvetle ümitvarım.»

İçişleri Bakanı, hükümetle Kuvayı Milliye arasındaki münasebetlere dair bir soruyu da şu şekilde cevaplandırmıştır:

«— Yayınlanan bütün şayiaların aksine olarak hükümetle Kuvayı Milliye arasındaki münasebetler pek iyidir. Zaten arada ihtilâfa hiç bir sebep yoktur.»

Hazım Bey, Anzavur isyanı için de: «— Biga hadisesi şimdi sona ermiş ve neticeleri de iyi suretle halledilmek üzere» demmiştir.

Rauf bey ve manda!

Sivas milletvekili ve Heyeti Temsiliye üyesi Hüseyin Rauf bey, (AP Amerikan ajansının muhabirine manda konusunda verdiği beyanatta şunları söylemiştir:

« Biz, Avrupa hükümetlerinin Türkiye'ye, ecnebi tesirlerinden azade olarak yaşama fırsatını vermelerini istiyoruz. »

Şehrimizdeki İtilaf Devletleri Yüksek Komiserleri'nin tercümanları dün Başbakan Ali Rıza Paşa'yı görmüşler ve kendisine Yüksek Komiserlerin, Damat Ferit Paşa ile kabinesindeki üyelerin yüksek mahkemeye sevk edilme-line katiyen muvafakat edemeyeceklerini ve sevk edilmek istenirlerse de fiilen müdahale de bulunacaklarını şifahi bildirmişlerdir.

Hatırlarda olduğu gibi Millet Meclisi son toplantılarında, Anayasa'ya aykırı hareketlerinden dolayı Damat Ferit ile kabine arkadaşlarını Yüksek Mahkemeye sevk etmek kararını almıştı. Ve şu günlerde Damat Ferit'in, Millet Meclisi Encümeni önüne çağırılarak sorguya çekilmesi beklenilmektedir.

Bu hareketleri ile Yüksek Komiserler, Millet Meclisi de tanımadıklarını açığa vurmuş olmaktadır.

Diğer taraftan Yunan cephesi ile ilgili olarak dün Ali Rıza Paşa Hükümeti'ne çok şiddetli bir nota daha verildiği öğrenilmiştir. Bundan önce, Yüksek Komiserler batı cephesinde milli kuvvetlerin Yunan kuvvetlerinin işgal etmekte oldukları Milne hattından 3 kilometre geriye alınmalarını talep etmiş ve talepleri nazarı itilâza alınmamıştı. Çünkü nota bu talep daha şiddetli bir şekilde talep edilmiştir.

Bu notanın, Boazdağ bölgesinde başlamış olan yeni Yunan taarruzu ile alakalı olduğu da sanılmaktadır. Alagehir'den gelen son haberlere göre, çok üstün kuvvetlerle saldıran Yunanlılar karşısında Mestaa Efe Müfrezesi geri çekilmek zorunda kalmıştır. Alagehir'den bu cepheye takviye gönderildiği duyulmuştur.

SANSÜR

Diğer taraftan hükümete yakın çevreler, yüksek komiserlerin gazetelerden ayrı olarak hükümetin muhaberatına da şiddetli bir sansür koyduklarını açıklamaktadırlar. Ali Rıza Paşa kabinesinin, aleyhimize ortaya atılan, «Ermeni katliamı» iftiralarını yalanlamak maksadıyla hazırlanmış olduğu cevapların ne de dış dünya gazetelerine duyurulmasına müsaade etmemişlerdir.

LOYD CORC'UN SÖZLERİNİ DE SANSÜR ETTİLER

İngiliz Sansür Heyeti, İngiltere Başbakanı Loyd Corc'un Avam Kamarasında son günlerde söylemiş olduğu nutkun İstanbul gazetelerinde yayınlanmasını yasaklamıştır.

Kuvayı Milliyeye karşı Ahmediye Teşkilâtı!..

İngilizlerin, para vererek kurdurdukları
bu teşkilata, milli kuvvetlere karşı
cihad ilân ettirecek!

Gavureuların ele geçirmeye çalıştıkları Bursa'da çarşı sokakı.

“Bogos - Şerif” anlaşması şiddetle reddediliyor

SAİDİ EL KÜRDİ İLE BABANZADE AHMET NAIM BEY ŞERİF
PAŞANIN HAREKET TARZINI PROTESTO ETTİLER

Bogos - Şerif anlaşmasına karşı tepkiler yayılmaktadır. Tasviriefkâr gazetesine beyanatta bulunan, Darülhikmetül İslâmiye üyelerinden Saidi el Kürdî bu anlaşmayı protesto etmekte ve:

«— Ermeniler, Şerif ile Kürtleri tuzağa düşürmüşlerdir» demektedir.

Diğer taraftan Türkiye'de Ayan Meclisinin bir üyesi bulunmasına rağmen Seyid Abdülkadir Beyin de, Bogos Nubar - Şerif anlaşmasını tasvip ederek, imparatorluğu parçalamaya kalkışması Ayan'da sert tepki yaratmıştır.

Dün Ayan toplantısında Babanzade Ahmet Naim Bey bu hareketi ve Bogos-Şerif anlaşmasını protesto etmiş ve demiştir ki:

«— Şerif Paşanın Bogos Nubar ile işbirliği ederek malûm hareket ve teşebbüslerde bulunmasını ben kabul etmediğim gibi bunu hiç Kürt de kabul edemez. Şerif Paşa, Kürdistan'la katiyen alakadar değildir. Burada mevcut Kürt kulübünden selâhiyet aldığı iddia olunuyor Böyle bir şey

vaki ise bile o selâhiyeti verenler yine kendi namlarına hareket etmiş olurlar. Bu, katiyen Kürt milleti namına olamaz.»

Seyid Abdülkadir Beyin ise, Bogos ile elele yürümekte olduğu tespit olunan Şerif Paşa için sarfettiği sözler şunlardır.

«— Avrupa'da bir maksat için çalışıyoruz. Hamdolsun meşaimizde muvaffak olmak üzereyiz. Şerif Paşanın çalışmaları yalnız Kürtler için değil aynı zamanda devletimiz (!) için de çok faydalıdır!»

HER ŞEY OLUR!

(AKŞAM)ın bir yazarı, Seyid Abdülkadir Beyin Ayan Meclisine sokulmaması gerektiğini yazmakta ve şöyle demektedir:

«Hiç hayret etmeyiniz! Bu memlekette her şey olur. Koca başkentini Belediye Başkanı çıkar: (Biz bu memleketi idare etmiyoruz. Mısır idaresi daha iyidir) diye beyanatta bulunur. Eski bir Başbakanı çıkar: (Bu millet harpten meşuldür. Çünkü Almanya'ya yardım ettik) diyerek verdiği notalarda söylediği şeyleri çürütür. Sonra bir Ayan üyesi çıkar, Kürdistan muhtariyeti için yani altı vilâyeti Osmanlı camiasından ayırmaya uğraşır. Herkeş yanlış sandığı bu haberi yalanlanmasına muntazır iken o zat çıkar ve: (Hayır. Yanlış değil doğrudur) diyerek hiç sıklımadan Osmanlı Ayanlığından istifaya bile niyet etmeden sözlerini doğrular ve Osmanlı memleketinde hakiki Kürtlerin nezdinde lânetle yad edilen Şerif ile işbirliği yaptığını övünerek ilân eder.»

Zatürreeden
ölenler arttı

İstanbul vilâyeti dahilinde geçen Ocak ayında hasta düşen 5.207 kişiden yarısına yakınının, 2.207 kişinin öldüğü öğrenilmiştir. Ölüme en fazla sebep olan hastalık zatürredir.

ANKARA —

Mustafa Kemal Paşa, Teşkilâtı Milliyedeki kumandanlara gönderdiği gizli bir raporda, milli kuvvetlere karşı İngilizlerin bir (Teşkilâtı Ahmediye) kurdurmakta olduklarını bildirmiş ve şunları açıklamıştır:

«İngilizler, Boğazlardaki hakimiyetlerini temin ve Kuvayı Milliye'ye tabi Anadolu toprakları ile İstanbul arasında tampon teşkil eylemek üzere Hürriyet ve İtilaf ve Nigehbancılarla yaptıkları anlaşma neticesinde bir Cemiyetli Ahmediye teşkiline teşebbüs etmişlerdir. (Tealî İslâm Cemiyeti) de bu cemiyetin propagandasını yapmaktadır. Bu cemiyet Biga'da yarattığı hadise ile harekete geçmiştir. Cemiyeti Ahmediye'nin kabul ettiği esaslar dini bir perde altında ahalinin taassubundan faydalanarak Kuvayı Milliye'ye karşı cihad ilân etmektedir. Biga'da teşkilâtın tamamlanmasından sonra hedefleri Gönen'i ve sonra Bursa'yı elde etmek ve Adapazarı ile birleşmektir. Bu hareket muvaffak olduktan sonra bir kongre akdederek durum arz edilecek ve kabinenin devrilmesi ve yerine Ferit Paşa ve Kiraz Hamdi Paşadan birisinin riyaseti altında yeni bir kabine kurulması talep olunacaktır.»

Mustafa Kemal Paşa, Gavur İmamın bütün Biga sancığına hakim olduğunu, Anzavurla birlikte 1500 taraftar topladıklarını, 170 köyün bunların emri altında bulunduğunu bildirmiş ve «Teşkilâtı Ahmediye»nin genişletilerek, Yunan ordusu karşısındaki milli cephenin geriden çöktürülmesi için gereken bütün parayı İngilizlerin vermekte olduklarını da ekleyerek şu taisyilatı açıklamıştır:

— İsyân hareketinin başına geçmek üzere İstanbul'dan ve Tekfurdağı'ndan Bursa ve halâlisine subay gönderilmektedir. Bilhassa Tekfurdağı'ndaki alay kumandanı binbaşı Mustafa Nuri, yollamakta olduğu subaylara, 14'üncü Kolor du bölgesi dahilindeki silâh depoları hakkında da bilgi vermektedir. Ayaklanma esnasında Kuvayı Milliye aleyhtarı bu subaylar silâh depolarına el atacaklardır.

— Bursa'da ayaklanmanın başlaması ile bütün kumandanı Bekir Sami Beyi katletmek isteyeceklerdir. Bu şehirde, Teşkilâtı Ahmediye'yi takviyeye çalışanlar Hürriyet İtilâf Partisinden Azi Nuri eski Müftü Ömer Fevzi ve ulemadan daha bir kaç kişidir.

Ayrıca 57'inci tümenden İstanbul'da Nigehban Cemiyeti merkezine bir mazbata geldiği ve bunu yetmiş subayın, isyan anında Nigehbancılarla birlikte harekete geçeceklerini bildirdikleri öğrenilmiştir. Fakat mazbatayı imzalayan subaylardan yalnız iki kişi tespit edilebilmiş, diğerleri anlaşılmamıştır.

mamıştır.

Mustafa Kemal Paşanın raporda, İngilizlerden para alarak milli teşkilât aleyhinde çalışanların isimleri de şu şekilde bildirmiştir: Kürt Mustafa Paşa, Kiraz Hamdi Paşa, Tayyar Paşa, Hürriyet İtilâftan Zeynelabidin, (ALEM-DAR) gazetesi sahipleri Refi Cevad ile Pehlivan Kadri, eski İçişleri Bakanı Ali Kemal, Nigehbancılardan topçu binbaşı İsmail Hakkı, Çopur Bekir.

Bursa içinde ve civarında bir kaç yüz kişilik silâhlı asi bir kuvvet teşkil edilmiş olduğunu da bildiren Mustafa Kemal, Konya'da, Sivas'ta da bu gaye ile harekete geçilmiş olduğunu açıklamaktadır.

Belirttiğine göre, Kuvayı Milliye'nin kuzey cephesi çöktürüldüğünde Yunanlılarla Teşkilâtı Ahmediye tarafından iş birliği teklif edilecektir.

(Füyuzatı Muradiye)
çalındı!

Geçenlerde suret alınmak için, meşhur sofiyundan Üçün cü Sultan Murad'ın sofiyane şiirlerini havi ve pek pahalı olan (Füyuzatı Muradiye) namındaki eser Edirne'de Sultan Selim Kütüphanesinden Sarahanebaşındaki Şeyhül-İslâm Feyzullah Efendi Kütüphanesi içindeki Millet Kütüphanesi için getirilmiştir. Son derece kıymetli olan bu eser Evkaf nezaretine daha sonra teslim edilmiştir. Fakat eserin içinde bulunduğu sandık dün açıldığında içinde yalnız kıymetsiz bir lügat çıkmıştır.

9 şairin 2 nci kitabı

Birleşe dokuz şairimizin (İkinci Kitap)ı da yayınlanmıştır. Ömer Seyfettin Beyin uzun bir hikâyesini de ihtiva eden bu ikinci kitapta yirmi şiir bulunmaktadır. Ayrıca içinde İbnülrefik Ahmed Nuri Beyin (Kismet Değilmiş) ünvanlı nefis bir komedisi de vardır.

Şairlerimiz bu defa daha çok (İstanbul'u ele almışlardır.

Yusuf Ziya Beyin şiirinden:

«Diyorlar: Burada firkün nesi var!
Eski saltanatın viranesi var.»

«Ne minarelerden, ne kubbelerden
Ne veliler yatan şu türbelerden

Yükselen ilâhi manâları siz
Göremez, duyamaz, sevemezsiniz.»

Celâl Sahir Beyin şiirinden:

«İkinci Mehmet sürünce atını
Devirdi çürümüş Rum saltanatını.»

«Elbette lâyıktır her yerde her zaman
Bir anlı periye bir şanlı kahraman.»

Belediye Başkanlığından istifa eden Cemil Paşa.

Belediye Başkanı İstifa etti

İSTANBUL VALİLİĞİNE ESKİ TİCARET BAKANİ ABDULLAH BEY TAYİN EDİLDİ

Belediye Başkanı Cemil Paşa tarafından ve kâlelen idare edilmekte olan İstanbul valiliğine dün hükümet kararı ile eski Ticaret ve Ziraat Bakanları'ndan Abdullah Bey tayin edilmiştir.

Bunun üzerine Belediye Başkanlığına istifa etmiş Cemil Paşa, Belediye ile vilâyetin tek elde ve kendi idaresi altında bulundurulmasını istemekteydi.

Kuvayı Milliye'yi desteklemekte olan gazeteler Cemil Paşa'nın istifasını memnuniyetle karşılamışlardır. (AKŞAM) bu istifaya etrafında şunları yazmaktadır:

«Cemil Paşa ilk Belediye Reisiği sırasında muvaffak oldu fakat ikinci sırada şöhretini kaybetti. Siyasi zaaf da gösterdi. Muhakkaktır ki, Alman işgali altında bulunan bir Fransa veya Belçika Belediye Başkanı bile bu yolda hareket etmemiş, milli vakarını bu kadar çiğnetmemiştir. Cemil Paşa, gerek resmî beyanatı, gerek hareketleri, gerek siyasi fikirleri ile en büyük gayesinin bir Mısır idaresi olduğu. Bu daima anlatmak istemiştir.»

SERBESTİ gazetesi ile Cemil Paşa'yı şiddetle övmekte ve onu tenkit eden, «Kuvayı Milliye'ci lere» sert bir şekilde çatmaktadır.